

Observatorium voor de Farmaceutische Industrie

2de Cyclus – Deel II

Nota : Verkennend onderzoek en aanbevelingen rond de fiscale competitiviteit van de biofarma sector inzake het aantrekken van investeringen in België

Februari 2024

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Algemene Directie Economische Analyses en Internationale Economie

Globale context

Tal van gebeurtenissen (politieke en economische machtsverschuivingen, oorlogen, gezondheidscrisissen) hebben de politieke en economische context voor het bedrijfsleven grondig gewijzigd. Een markant gevolg is de totstandkoming van een nieuwe wereldorde waarbij de economische globalisering met toenemende marktintegratie volgens westers model vervangen wordt door een multipolaire wereld met eerder een fragmentering dan een verdere integratie van wereldmarkten.

De uitgelokte energie- en grondstofcrisissen hebben hierbij het belang onderstreept van strategische autonomie en zelfvoorziening. Europa, een zeer open economie en sterk afhankelijk van buitenlandse grondstoffen, wordt hierbij uitgedaagd. Er dienen passende antwoorden op het toenemend nationalisme te komen. Grote mogelijkheden werkten een eigen industriebeleid uit waardoor impliciet een soort van protectionisme ontstaat. Europese bedrijven dreigen als gevolg gediscrimineerd te worden en buitenlandse investeerders in Europa riskeren zich meer en meer terug te plooiën op eigen marktvoorziening en export vanuit de thuismarkt.

Binnen dit nationaal industriebeleid spelen fiscale en allerhande andere steunmaatregelen aan de "eigen" ondernemingen een belangrijke rol. De wereldmarkt wordt hierdoor grondig verstoord met een groeiend ongelijk playing field voor ondernemingen met als gevolg dat een "second best" scenario dient uitgewerkt te worden. Ook binnen Europa zelf spelen tendensen van strategisch industriebeleid door de lidstaten waardoor de voordelen van een eenheidsmarkt dreigen verloren te gaan. De Europese "Green Deal" en het vernieuwd industriebeleid kunnen mogelijk deze tendensen zelfs versterken, door onder andere een versoepeling van regels voor staatsteun. Kleine landen zoals België dreigen hierbij te verliezen ten opzichte van de grotere landen.

Het is duidelijk dat de biofarmaceutische industrie bijzonder getroffen wordt door deze ontwikkelingen, die naast kansen vooral nieuwe bedreigingen en onzekerheid meebrengen voor de betrokken ondernemingen. De biofarmaceutische industrie is enorm belangrijk voor de Belgische welvaart. Zij neemt ongeveer één derde van de R&D-investeringen door de private sector voor haar rekening, stelt ruim 43.000 mensen te werk, is de enige industriële sector die de afgelopen 20 jaar een groei optekende inzake én tewerkstelling, én toegevoegde waarde én productiviteit, en levert een substantiële positieve bijdrage aan onze handelsbalans.

De beschreven ontwikkelingen doen de vraag rijzen of het bestaande beleidsinstrumentarium de industrie voldoende kan helpen de nieuwe uitdagingen aan te gaan. De biofarmaceutische industrie heeft zoals andere verwerkende industrieën in België te maken met heel wat handicaps, waaronder een kleine eigen markt, een toegenomen loonkosthandicap ten opzichte van buurlanden, een rigide arbeidsmarkt, een complexe regelgeving, hoge belastingen. Uiteraard spelen deze handicaps een belangrijke rol voor de aantrekkelijkheid van België als locatie voor buitenlandse investeerders. De fiscale gunstmaatregelen en steun door Belgische federale en regionale overheden kan deze handicaps ten dele compenseren. De nieuwe, toenemende en gelijkaardige interventies in buurlanden doen echter de vraag rijzen of ze nog doeltreffend genoeg zijn om buitenlandse investeerders aan te trekken of te behouden in België Dit is het voorwerp van deze studie.

Leo Sleuwaegen, Professor-emeritus KULeuven, lid van OFI en van de stuurgroep voor deze studie.

Voorwoord

België heeft al jaren een uniek en performant biofarmaceutisch eco-systeem. Dat heeft veel te maken met de duidelijke en constante ondersteuning die door de verschillende beleidsniveaus door de tijd heen aan de farmaceutische sector verleend werd. Soms wordt de vraag gesteld of de sector die steun wel voldoende gevaloriseerd heeft voor de welvaart van het land. Onze studie toont aan dat in 2021 de biofarmaceutische sector 15% van alle federale innovatiesteun kreeg (€ 325 miljoen), waar ze in datzelfde jaar de grootste investeerder in R&D was met € 3 miljard (23,4% van het totaal) en ook veruit #1 was in toegevoegde waarde met een bedrag van meer dan € 14 miljard.

Door het succes van de Belgische biofarmasector, de gevolgen van COVID-19 en de verschillende geopolitieke conflicten, hebben vele landen de laatste vijf jaar een enorme inhaalbeweging gemaakt en specifiek ingezet op het versterken van hun lokale biofarma eco-systemen. Zij hebben daarbij vaak de Belgische steunmaatregelen gekopieerd en dikwijls zelfs uitgebreid. Daar waar in het verleden België ambitieus en uniek was in haar steun voor biofarma, is dat momenteel niet meer het geval. In een aantal domeinen zien we onze voorsprong verkleinen of soms zelfs helemaal verdwijnen. Dit zien we deels al gereflecteerd in de cijfers van 2020/2021 met betrekking tot de lagere groei van een aantal cruciale outcome parameters ten opzichte van andere landen.

De sector staat op dit moment wereldwijd voor belangrijke investeringsbeslissingen. Zowel in R&D, waar de valorisatie van nieuwe baanbrekende therapieën alsook nieuwe technologieën, nieuwe eco-systemen zal doen verschijnen, als op het vlak van productie waar bestaande infrastructuur moet worden vernieuwd, ge-upgrade of zelfs volledig nieuw uitgebouwd om deze nieuwe behandelingen tijdig bij patiënten te krijgen.

De timing van de vraagstelling naar de competitiviteit van ons land om ook in de toekomst cruciale investeringen aan te trekken, is dan ook zeer opportuun.

Bij het beantwoorden van de vraag dient er ook rekening gehouden te worden met internationale evoluties die een belangrijk effect kunnen hebben op het Belgische eco-systeem, zoals de 15% minimum vennootschapsbelasting voor grote multinationale ondernemingen (Pillar II), of BEFIT (Business in Europe : Framework for Income Taxation) dat op de Europese agenda staat.

Het is duidelijk dat de leidende positie van België op het gebied van fiscale en niet-fiscale aantrekkelijkheid en concurrentievermogen is verzwakt. Om het land echter de beste kansen te geven om zich te blijven positioneren als de Health & Biotech Valley van de toekomst en de aantrekkelijkheid van België voor investeringen opnieuw te versterken, is het nodig om op korte termijn - rekening houdende met de beperkte slagkracht op vlak van directe steun - de bestaande basisinstrumenten in het algemeen te optimaliseren en ook specifieke en doelgerichte ondersteuning van bepaalde onderdelen of van bepaalde bedrijfssegmenten van de innovatieactiviteit te overwegen. Op langere termijn is het nodig om te reflecteren omtrent het geleidelijk in voeren van onderscheidende ondersteuning die de competitiviteit van België terug kan versterken voor de toekomst.

Door de beperkte tijd die het OFI had om met aanbevelingen te komen, zijn ze enkel concreet wat de korte termijn betreft. Het OFI is echter bereid om in de volgende regeerperiode verdere analyses en concrete aanbevelingen te doen op vraag van de betrokken

beleidsmakers. Door het brede kader van vertegenwoordiging die het OFI biedt, zien we een mogelijkheid om op dit thema een unieke toegevoegde waarde te creëren.

Iets wat we uiteraard zeer graag zouden doen.

Sonja Willems
Voorzitter

Werkwijze

Dit tweede deel van de tweede analysecyclus van het OFI werd opgestart op vraag van het R&D Bioplatform dat in juni 2023 de nieuwe opdracht als volgt formuleerde: “Aan het Observatorium voor de Farmaceutische Industrie wordt gevraagd om een nieuwe studie op te starten met het oog op het onderzoeken van de competitiviteit inzake het aantrekken van investeringen in de biofarmasector in België. De onderzoeksvragen en de timing voor dit onderzoek zullen worden besproken in de Werkgroep Incentives.” Dit gebeurde eind september 2023. Op die concrete onderzoeksvragen zal verderop ingegaan worden.

Er werd gevraagd om met eerste bevindingen te komen tegen begin 2024.

Deze analysecyclus van het OFI werd daarom snel opgestart met een oriëntatievergadering op 16 oktober 2023.

Aangezien de strakke timing werd beslist om een deel van de opdracht uit te besteden aan de firma Deloitte.

De leden van het OFI werden uitgenodigd om deel te nemen aan een stuurcomité om de consultancy-opdracht en het volledige proces te superviseren en te coördineren.

Begeleid door deze stuurgroep, heeft de consultant Deloitte voor elke vraag een overzicht gemaakt van de reeds beschikbare analyses. Deze desk research werd aangevuld met eigen rapporten en ervaringen en een uitgebreide reeks interviews met internationale fiscale experts. Gedetailleerde internationale vergelijkingen (DK,FR,DE,IE,IT,NL,ES,CH,UK,US) en dynamieken werden in kaart gebracht.

Tenslotte deed Deloitte ook een aantal observaties en mogelijke aanbevelingen die door het voltallige OFI besproken en gefinaliseerd werden.

De timing is zeer opportuun omdat investeringsbeslissingen die nu worden genomen cruciaal zijn voor de toekomst van de sector.

- **Valorisatie van nieuwe innovatieve therapieën en baanbrekende technologie platformen**

Nieuwe therapeutische innovaties, zoals cel- en gentherapieën, en de voordelen van technologische evoluties worden in toenemende mate realiteit voor patiënten. De productie van deze innovaties, het stadium dat de meeste toegevoegde waarde creëert, vergt belangrijke investeringen in nieuwe gesofisticeerde infrastructuur en coördinatie van de supply chain. Op dit moment nemen de betrokken bedrijven beslissingen inzake de locatie van deze kritische infrastructuur en het creëren van hun

nieuwe eco-systemen. Het aantrekken van R&D in deze domeinen in een bepaald land, ontwikkelt het lokale eco-systeem en gaat helpen bij het aantrekken van bijkomende belangrijke productie-investeringen.

- **Duurzaamheid van de bestaande infrastructuur**

Zoals alle andere industrieën zal ook de biofarmasector moeten investeren in de ontwikkeling en implementatie van meer duurzame productieprocessen. Naast verduurzaming, gaat het ook om het aanpassen van bestaande infrastructuur aan de meest recente en performante technologieën. Dit vraagt om grote investeringen om de bestaande infrastructuur te vernieuwen en te upgraden. De volgende jaren zullen cruciale investeringsbeslissingen genomen worden die zullen bepalen waar in de wereld moderne en duurzame infrastructuur zal gevestigd worden.

- **De-globalisering en re-shoring van productieprocessen**

De internationale dynamieken tijdens de Covid-19 pandemie en de gevolgen van de verschillende geopolitieke conflicten hebben vele landen doen beseffen dat men meer moet inzetten op het zekerstellen van de eigen interesses en behoeftes.

Re-shoring initiatieven van fysieke supply chains voor basismedicatie en kritische grondstoffen, worden uitgerold om de nationale en regionale autonomie en veiligheid te verzekeren.

- **Competitief voordeel halen uit het versterken van strategische sectoren**

In de context van de de-globalisering, maken landen zeer grote budgetten beschikbaar om hun strategische sectoren te versterken met de hoop hiermee in de toekomst een competitief voordeel te behalen. Om dit te ondersteunen heeft de EU zijn criteria voor staatssteun versoepeld waardoor het voor lidstaten gemakkelijker wordt om fondsen te voorzien ter ondersteuning van kritische investeringen.

Het is duidelijk dat de timing van de vraagstelling naar het OFI toe, zeer opportuun en belangrijk is.

Onderzoeksvragen en antwoorden

1. Wat is het belang van fiscaliteit in de investeringsbeslissingen (onderzoek & manufacturing) van internationale biofarmaceutische spelers?
Bijkomende vraag: Hoe kunnen deze bijdragen tot het verankeren van cruciale spelers in België.

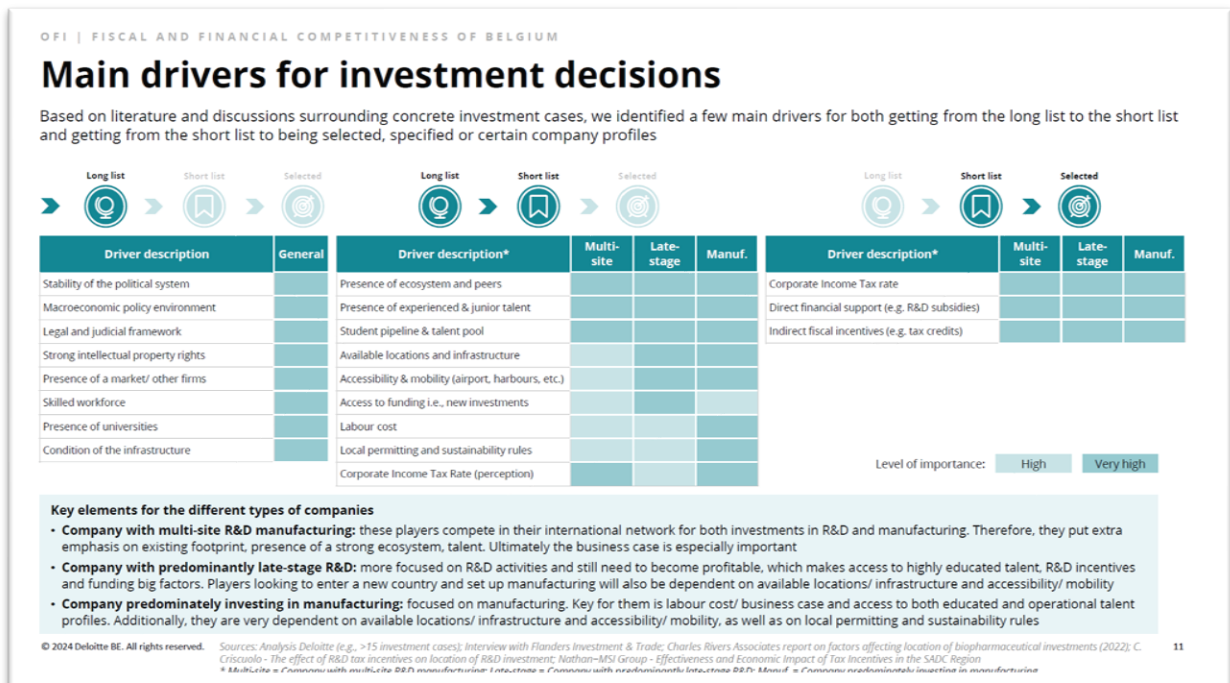
Zoals voorheen opgemerkt, neemt de medisch-wetenschappelijke en technologische vooruitgang grote sprongen voorwaarts. Dit samen met een aantal supra- en internationale dynamieken, zorgt ervoor dat beslissingen omtrent belangrijke investeringen, zowel in R&D als in productie zich opdringen. In de komende jaren zullen biofarmaceutische bedrijven, groot en klein, bepalen waar ze deze investeringen en nieuwe eco-systemen zullen vestigen. Binnen R&D bevinden die zich vooral op het vlak van de nieuwe klinische technologieën. Binnen de productie richten die zich vooral op automatisering, digitalisering, verduurzamen

van de processen en de gedeeltelijke omschakeling van het ‘klassieke massaproductieproces’ naar gepersonaliseerde therapieën. We zien ook een trend dat innovatie binnen R&D en productie meer en meer overlapt en synergetisch werkt, waardoor de aanwezigheid van beide componenten binnen de waardeketen en hun fysieke nabijheid belangrijker worden in het aantrekkelijk houden en versterken van bestaande (of toekomstige) ecosystemen.

Investeringsbeslissingen worden gekenmerkt door verschillende dynamieken afhankelijk van de desbetreffende speler, waarbij vertrekkende van een **long list** van mogelijke locaties, een **short list** wordt samengesteld om tot een uiteindelijke selectie te komen. Het is dus cruciaal om als België na de long list ook op deze short list te komen.

Algemeen ervaren we dat de discussies om van die long list op de short list te komen voor België vooral draaien rond percepties. Een aantal van die percepties spelen in het nadeel van ons land. De officiële Corporate Tax Rate van 25%, opflakkingen van sociale onrust, de relatief kleine afzetmarkt, de hoge loonkost gekoppeld aan de index, de energiekost en de complexe staatstructuur zijn hierbij de belangrijkste. Echter, ons land heeft ook heel wat troeven die voor investeerders niet altijd “top of mind” zijn. Ons dicht, divers en rijk ecosysteem, onze centrale en goed geconnecteerde ligging en de daarbij horende logistieke voordelen, de beschikbaarheid van belangrijke en onderscheidende ondersteuningsmaatregelen én de historisch continue steun vanuit de verschillende beleidsniveaus spelen een cruciale rol in de mogelijkheid van België om op de short-list te komen voor een belangrijke investering.

De onderstaande tabel tracht deze dynamiek weer te geven voor de verschillende spelers, gebaseerd op literatuur en expertinterviews.

Bij grote, gevestigde internationale bedrijven die globaal opereren met al een portfolio van producten, is de interne concurrentie tussen potentiële locaties bepalend. Aangezien belangrijke algemene karakteristieken zoals politieke stabiliteit, IP-rechten en beschikbaarheid van talent in alle relevante locaties min of meer vergelijkbaar zijn, komt het

dikwijls neer op de Net Present Value (NPV) of de Internal Rate of Return (IRR) die uit de vergelijkende business cases kan berekend worden. Deze wordt berekend door de huidige waarde van alle toekomstige kosten af te trekken van de huidige waarde van de potentiële toekomstige opbrengsten. Hierin spelen fiscale en financiële maatregelen een cruciale rol omdat zij een significant effect hebben op de toekomstige kosten in deze berekening en dus op de uiteindelijk beslissing rond de finale investeringslocatie die gekozen wordt. Zowel directe (subsidies) als indirecte steunmaatregelen (fiscale maatregelen) zijn voor deze spelers vaak doorslaggevend geweest voor de uiteindelijke beslissing.

Voor **kleinere, opstartende bedrijven** met een portfolio in ontwikkeling spelen ook nog de sterkte van het lokale ecosysteem (met aanwezigheid van grote, industriële spelers), de beschikbaarheid van talent en van goede green field locaties een belangrijke rol. Maar ook hier is de beschikbaarheid van financiële incentives kritisch omdat zij meer en vroeger in hun ontwikkelingsproces veel financiële middelen nodig hebben (cash burning). Directe en vroege steunmaatregelen zijn voor hen belangrijker dan indirecte die eerder op lange termijn voordelig zouden kunnen zijn.

CDMO's (Contract Development and Manufacturing Organisations) hebben dan weer vooral nood aan geschoold, competitief vergoed personeel om hun productiecapaciteit en output ten allen tijden te verzekeren.

Bijkomend is het voor alle bedrijven belangrijk dat de steunmaatregelen gemakkelijk toe te kennen en te verwerken zijn, ondubbelzinnig zijn naar criteria en compliance toe en stabiel zijn in hun toepassing voor een langere periode.

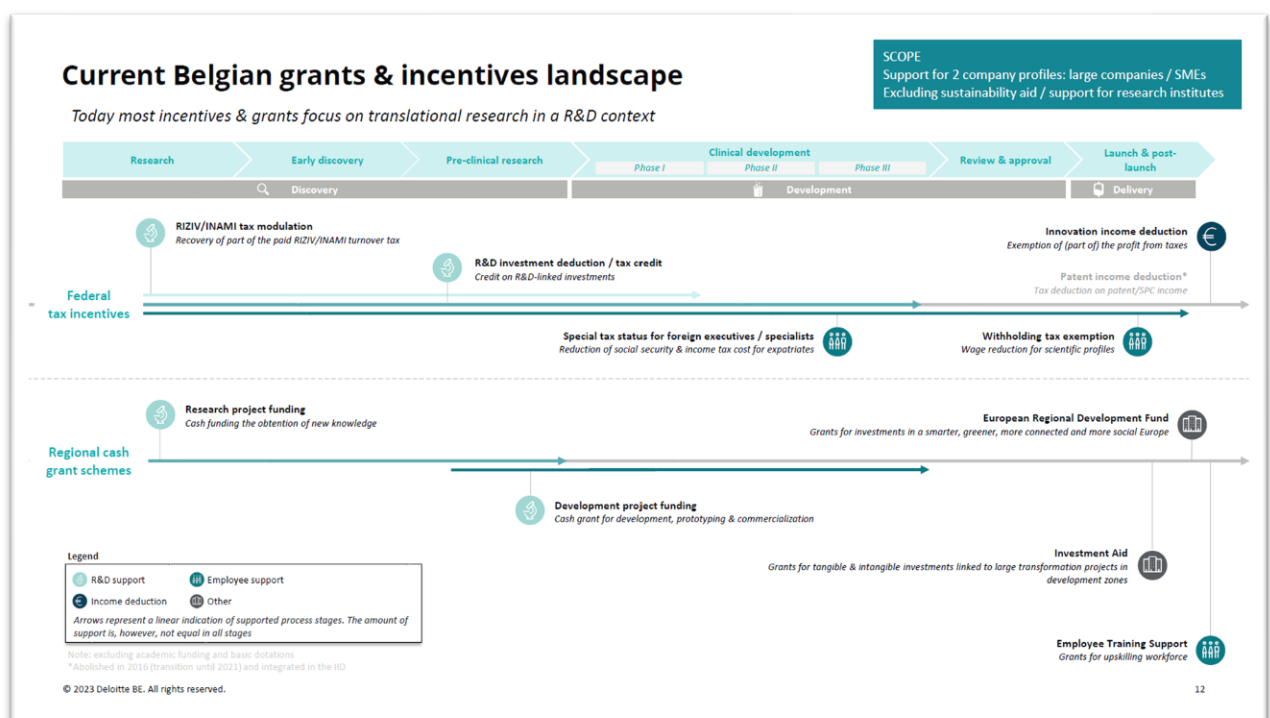
In het algemeen spelen fiscale en non-fiscale maatregelen dus een cruciale rol in het beslissingsproces van een bedrijf om R&D en productiecapaciteit te vestigen, te behouden of te versterken in een bepaald land. Dit geldt in het bijzonder voor België ter compensatie van de relatief hoge officiële, nominale belastingvoeten voor ondernemingen (33.99% tot 2018 en 29.58% in 2018 en 2019, 25% sinds 2020) en de relatief hoge loonkost, ondanks de aanwezigheid van talent met de juiste opleiding en competenties. Deze fiscale en non-fiscale maatregelen hebben in het verleden ondubbelzinnig bijgedragen tot het aantrekken, het verankeren en de uiteindelijke concentratie van cruciale spelers in België.

Meer details over het concrete beslissingsproces en de belangrijkste factoren hierin zijn te vinden in slides 5-12 van de Deloitte slide deck.

2. Welke fiscale en niet-fiscale innovatie steunmaatregelen (federaal en regionaal) zijn momenteel voor de sector beschikbaar en wat is het effect daarvan op de effectieve belastingheffing (bijvoorbeeld op basis van de werkzaamheden van de OESO, inzonderheid in het kader van de minimumbelasting)?

Opeenvolgende federale en regionale regeringen hebben in het verleden doelgericht een aantrekkelijk arsenaal van incentives ontwikkeld. Dit enerzijds met het objectief om de Europese norm van 3% van het BNP te bereiken, voor de hoogte van de Belgische O&O investeringen. Anderzijds om vroegere maatregelen, zoals de notionele interest te compenseren die bedoeld waren om buitenlandse investeringen en hun geassocieerde

inkomsten naar België te halen. Bij de maatregelen gaat het zowel om directe steun (regionale cash grants) als, en hoofdzakelijk, om indirecte steun (federale fiscale incentives). De drie belangrijkste maatregelen zijn de R&D Investeringsaftrek/belastingskrediet, de korting op de bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers (zogenaamde ‘BV onderzoekers’) en de Innovation Income Deduction (IID) of innovatieaftrek in navolging van de octrooiaftrek (PID), beter bekend als Patent Box (PB). Deze 3 regimes zijn in de tijd geëvolueerd zowel naar criteria als naar berekeningswijze om te voldoen aan OECD criteria. De transitieperiode liep tot mid 2021 waardoor er in de cijfers een tijdelijk voorkomen is van de twee regimes (IID en PID)

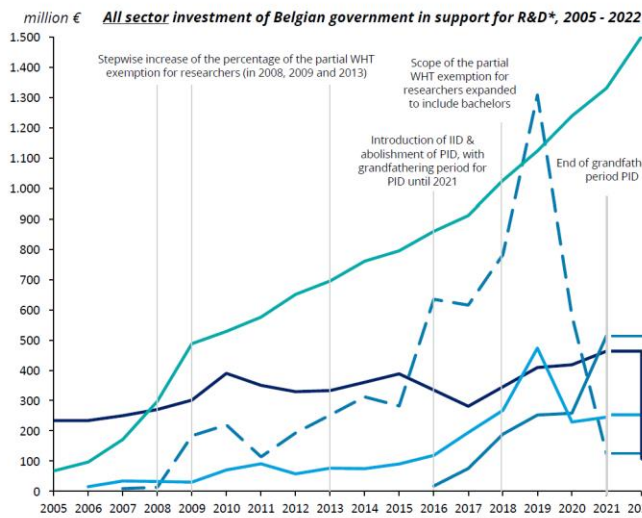
De **federale fiscale incentives** focussen zich bijna uitsluitend op het aantrekken, behouden en versterken van R&D activiteiten. Wat de IID betreft, is het toepassingsgebied uitgebreid naar meer sectoren: Naast de toewijzing van nieuwe producten, gaat het ook om het aantrekken, behouden en versterken van gerelateerde end-to-end activiteiten met hoge toegevoegde waarde. Deze vergroten de belastbare basis en zijn dus verantwoordelijk voor een groot deel van de gegenereerde belastbare winst.

Deze incentives zijn niet uitsluitend voor de biofarmasector en worden ook door andere innovatieve sectoren gebruikt. Zo nam de biofarmasector in 2021 slechts 15% van alle federale incentives voor haar rekening, daar waar de sector in 2021 instond voor meer dan 23,4% van alle R&D investeringen door de bedrijven in België.

Belgian support measures have proven attractive

Two decades ago, Belgium made the strategic commitment to double down on R&D as one of the country's main competitive advantage

© 2024 Deloitte BE. All rights reserved. Sources: FOD Financiën – Statistische cijfers Budget – Ontvangsten; Belpo data van directe overheidsuitgaven aan BERD
* Not including the Investment Deduction expenditure, as this data was only provided as of 2016

Conclusions

Withholding tax exemption for researchers

Expenditure of the withholding tax exemption has seen a consistent increase since inception due to increased support rates and accessibility of the measure over the year. It enables organisations engaged in R&D – both private and public institutes from all sectors – to reduce R&D labour costs

R&D Tax credit

Expenditure of the R&D tax credit increased due to increased R&D investments and usage of the R&D tax credits by taxpayers. As no legislative changes have been introduced, drop in expenditure in 2020 & 2021 could be rather explained by the impact of the COVID-19 pandemic crisis

Patent Income Deduction / Innovation Income Deduction

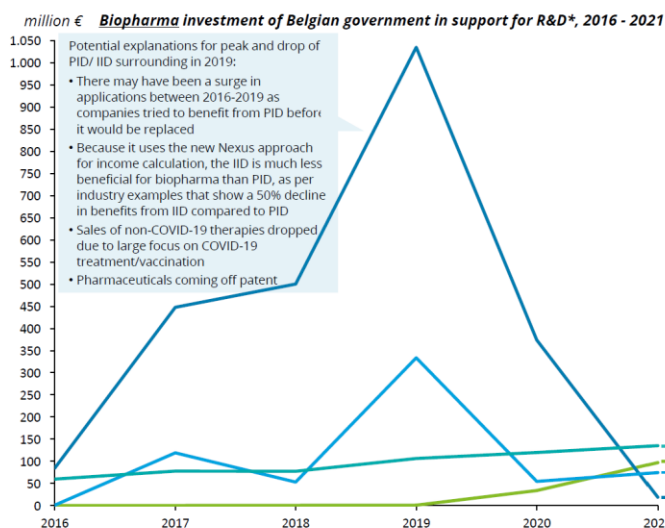
PID (dashed line) has been abolished in 2016 and replaced by the IID. A grandfathering period allowed taxpayers to claim the PID until June 30, 2021. The IID is less beneficial than the PID due to adoption of the Nexus approach and the shift of eligible IP income from gross to net income

R&D subsidies

Direct government support experienced a steady growth throughout the years. While the benefit of the indirect measures is proportionally linked to the R&D expenditure/income of the firm, R&D subsidies have an upper limit of 3 mEUR per project

... empowering biopharma and a variety of important sectors

The amount of support that biopharma benefitted from increased up until 2019 and then sharply declined, mainly due to the switch from PID to IID

© 2024 Deloitte BE. All rights reserved. Sources: FOD Financiën – received data (2024); Source: Eurostat – BERD by activity (NACE 2008)
* Data for IID and PID was provided as one figure; Not including the R&D subsidies, as this data was not provided for biopharma in Wallonia

Conclusions

R&D investments by biopharma

In 2016, 2019, and 2021 biopharma invested respectively 23%, 26%, and 23% of total R&D investments in Belgium. (Absolute values are provided in Chapter 3, but not on this graph as it would make the support hard to see)

Withholding tax exemption for researchers

The use of the exemption of withholding tax for researchers has steadily increased. In 2016, 2019, and 2021 biopharma received respectively 12%, 15%, and 17% of total support provided to private companies.

R&D Tax credit

The use of the R&D tax credit peaked in 2019 but then normalized again to average levels. In 2016, 2019, and 2021 biopharma received respectively 1%, 70%, and 30% of total support provided.

Patent Income Deduction / Innovation Income Deduction

As the PID was replaced by the IID, the consumption fell sharply, because IID is harder for biopharma to apply. In 2016, 2019, and 2021 biopharma received respectively 13%, 66%, and 3% of total support provided.

Investment deduction

Use of this measure by biopharma only picked up as of 2020. In 2016, 2019, and 2021 biopharma received respectively 0%, 0%, and 18% of total support provided.

Deze incentives zijn cruciaal om ondanks de relatief hoge belastingvoet (25%) voor bedrijven alsnog competitief te zijn ten opzichte van andere landen zoals Zwitserland (8,5% + kantonale taks), Ierland (12,5%) of USA (21% of zelfs 13,125% bij toepassing van Foreign Derived Intangible Income incentive) in investeringsbeslissingen.

De R&D Investeringsaftrek/belastingskrediet en de korting BV onderzoekers hebben een invloed op de kost of rendabiliteit van een investering. De IID heeft enkel effect indien een bedrijf succesvol is in de volledige ontwikkeling en het uiteindelijk ter beschikking stellen van een klinische innovatie aan het einde van het proces en dus in staat is om omzet te boeken en winst te maken. Als het bedrijf succesvol is, zal er een win-win situatie zijn : het bedrijf zal

meer rendement halen uit haar innovatie om zo meer in R&D en innovatie te kunnen herinvesteren, terwijl België kan genieten van terugverdieneffecten van de bijkomende activiteiten in België waaronder inkomstenbelastingen en een groei in tewerkstelling.

Een kanttekening is wel dat sommige van deze maatregelen gepaard gaan met een grote administratieve last, vooral voor de grote R&D-intensieve bedrijven. Voor andere maatregelen zijn de aftrekbare percentages hoger in andere landen of kunnen de bedrijven meer kostensoorten, vroeger in rekening brengen dan in België. Zo kunnen in landen als UK, Frankrijk, Italië en Duitsland personeelskosten, kosten voor ruwe materialen of kosten voor subcontractors mee in rekening gebracht worden voor de berekening van de indirecte R&D steun.

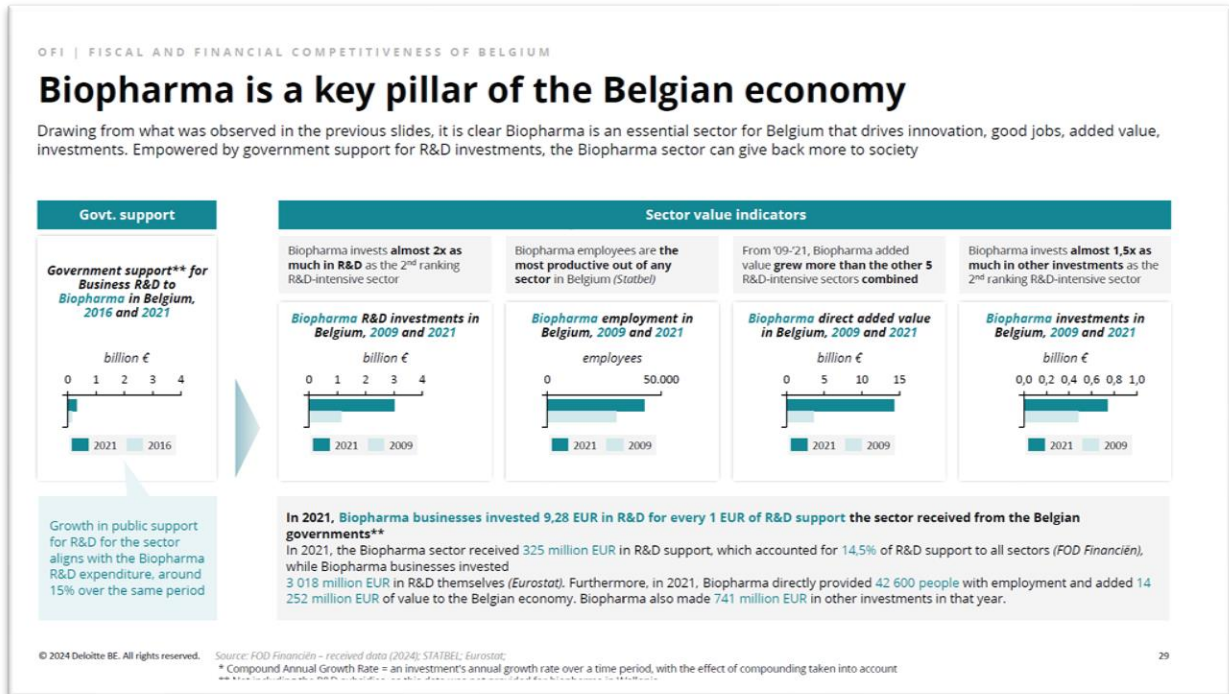
De directe **regionale subsidies** vullen de federale aan maar zijn in ons land beperkt qua grootte en beschikbaarheid. Ze zijn meestal ook zeer algemeen, en zouden meer kunnen focussen op strategische ondernemingen/activiteiten of specifieke innovatiegebieden.

Met de invoering van de minimale belasting voet van 15% door de OESO (Pillar II), blijven deze maatregelen zeer belangrijk. Directe steun, het R&D belastingkrediet en de korting BV onderzoekers hebben slechts een beperkte invloed op de uiteindelijke verschuldigde belastingvoet, mede dankzij de wetwijzigingen waarbij het R&D belastingkrediet tot een Qualified Refundable Tax Credit gemaakt werd (QRTC). De OESO maatregel heeft wel een significant effect op de effectiviteit van de R&D investeringsaftrek in haar huidige vorm en de IID, omdat het de voordelen op de effectieve belastingvoet voor biofarmaceutische bedrijven in België gevoelig reduceert. Terwijl er voor de R&D investeringsaftrek er een alternatief beschikbaar is met het R&D belastingkrediet dat een QRTC is, zal de biofarmaceutische sector wel kwetsbaar zijn door het verminderd voordeel van de IID onder de toepassing van de globale minimumbelasting. De IID was als opvolger van de octrooiaftrek (PID) op zich ook al duidelijk minder voordelig voor de farmaceutische sector door de toepassing van de NEXUS-benadering en de verschuiving van bruto naar netto-inkomsten.

Ook de Europese plannen zoals BEFIT kunnen een grote impact hebben op de mogelijkheid van de Belgische overheid om inkomstenbelastingen te heffen door reallocatie van de winsten naar andere, grotere lidstaten en op de fiscale incentives. Dit zal in de toekomst goed moeten opgevolgd worden met het objectief dat de eventuele implementatie ervan geen negatieve effecten zou mogen hebben noch voor de farmaceutische bedrijven, noch voor de Belgische staat.

Meer details over de verschillende steunmaatregelen in België en hun effect voor bedrijven en hun investeringen zijn te vinden in slides 13-22 van de Deloitte slide deck.

3. Wat is de economische prestatie en wat zijn beperkingen waarmee de biofarmaceutische sector geconfronteerd wordt in vergelijking met andere landen (met name in vergelijking met de Belgische buurlanden)?

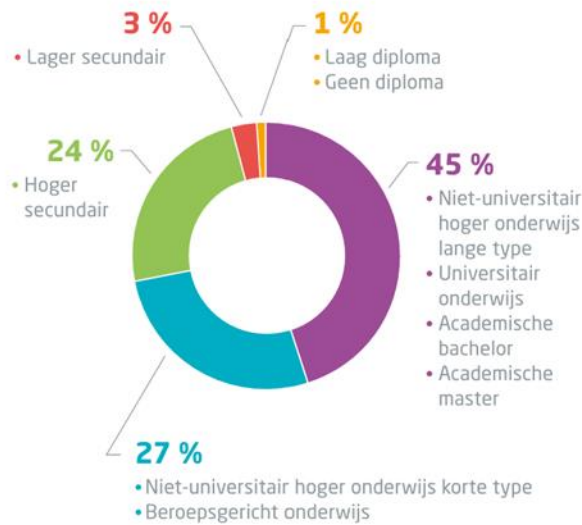

België beschikt over een **uitzonderlijk biofarma eco-systeem** door de sterke interactie tussen biofarmaceutische bedrijven met onder andere onderzoekscentra, ziekenhuizen en logistieke partners, continu ondersteund door de verschillende beleidsniveaus. Deze ondersteuning tijdens de afgelopen 20 jaar is succesvol gebleken voor de biofarmasector want ze correleert met een grote economische meerwaarde geïllustreerd door een sterke groei in R&D-investeringen, werkgelegenheid, export en toegevoegde waarde.

Zo werd er in 2021 € 3 miljard geïnvesteerd door de sector in R&D hetgeen 23,4% uitmaakt van alle R&D-investeringen door bedrijven in België. Dit was het dubbele van de tweede in de rij van de kennisintensieve sectoren. Na "Computer Programming" tekende de biofarmaceutische sector met 15 % voor de tweede hoogste jaarlijkse groei in investeringen over de laatste 5 jaar. Wat toegevoegde waarde betreft, leverde de sector in 2021 meer dan € 14 miljard waarde aan de Belgische economie en dit was maar liefst 40% meer dan de tweede in de rij. In dit domein is het nog steeds de snelst groeiende sector met een jaarlijkse groei van maar liefst 10% over de laatste 5 jaren.

De werkgelegenheid vertoont ook een zeer gestage groei waarbij dient opgemerkt te worden dat de sector niet enkel rechtstreeks het werk biedt aan 43.000 arbeidskrachten, maar ook verantwoordelijk is voor 90.000 indirecte en geïnduceerde arbeidsplaatsen. Een extra vermelding verdient de samenstelling van de werknemersgroep binnen de sector. De biofarmasector is een bijzonder kennisintensieve sector, maar desalniettemin heeft bijna 30 % van de werknemers geen diploma hoger onderwijs.

Verdeling van de profielen in de biofarmaceutische sector in 2022

Bron: STATBEL enquête naar arbeidskrachten 2022

Bron : pharma.be op basis van Statbel enquête naar arbeidskrachten 2022

De Belgische biofarmasector bekleedt als gevolg topposities op vele domeinen ten opzichte van de ons omliggende landen.

Door het succes van de Belgische biofarmasector hebben andere landen een inhaalbeweging trachten te maken (zie ook antwoord op vraag 4). Dit hoeft uiteraard niet te verbazen als we, zoals hierboven, kijken naar de uitgesproken positieve impact van de sector op tal van sociaal-economische parameters.

Door die toegenomen internationale dynamiek zien we de laatste 5 jaar (2016-2021) dat de groei in R&D-investeringen, in het aantal onderzoekers dat we tewerkstellen en vooral in de investeringen in vaste activa (productiefaciliteiten) vertraagt in vergelijking met de volledige periode 2009-2021. Daar waar andere landen zoals Nederland, Frankrijk, Ierland en Italië net een duidelijke versnelling laten zien. Dit is een bedreiging voor onze toppositie, ook wetende dat de beschikbare Eurostat cijfers (tot 2021) nog niet het volledige effect capteren van de talrijke initiatieven die in de ons omringende landen zijn genomen om de lokale sector extra te ondersteunen na de coronacrisis.

Daarom is het nu het juiste moment om ons beschikbaar arsenaal van ondersteunende maatregelen te evalueren en ons klaar te maken voor de toekomst.

Beperkingen voor de sector

De sector heeft ook met **beperkingen** te maken in ons land die de toekomstige groei negatief zouden kunnen beïnvloeden. De hoge loonkost blijft een belangrijk aandachtspunt, samen met de gefragmenteerde en gedecentraliseerde beleidsorganisatie, het gebrek aan een voldoende en gespecialiseerde venture capital industrie en zoals eerder aangehaald de relatief hoge officiële corporate income tax rate.

Zoals in het vorige OFI rapport, rond de talentnoden van de industrie (Februari 2023), al vermeld werd, is één van de belangrijkste beperkingen voor de sector, de beschikbaarheid van de benodigde gekwalificeerde werknemers. Het tekort gaat op korte termijn oplopen tot 27% en is even groot in O&O als in de productiefuncties. Dit is echter geen specifiek Belgisch fenomeen, al zal ons land meer dan andere landen met deze uitdaging aan de slag moeten gezien de bovengemiddelde aanwezigheid van end-to-end activiteiten over de ganse farmaceutische waardeketen. Vanuit de verschillende beleidsniveaus wordt hier echter zeer hard aan gewerkt en we willen in dat opzicht ook nog eens verwijzen naar de specifieke aanbevelingen hierrond in ons rapport van 2023.

Meer details over de relatieve performantie van de Belgische biofarma sector tov andere landen zijn te vinden in slides 22-36 van de Deloitte slide deck.

4. Wat beweegt er op het vlak van fiscale en niet-fiscale innovatie steunmaatregelen in andere Europese en internationale landen (federaal en regionaal) met een sterke voetafdruk van de biofarmaceutische industrie? Is er een zichtbaar effect op de investeringen en groei van de biofarmaceutische industrie in de betrokken landen?

In de nasleep van de coronacrisis hebben vele landen hun steun aan hun lokale biofarma industrie opgevoerd. Koplopers hierin zijn de US, UK en Frankrijk.

Denk maar aan de ‘Executive Order on Advancing Biotechnology and Biomanufacturing Innovation for a Sustainable, Safe and Secure American Bioeconomy’ dat de Amerikaanse overheid lanceerde in september 2022, het ‘Healthcare Innovation 2030 plan’ met een investering van € 7,5 miljard dat vorig jaar door de Franse regering werd aangekondigd, of het ambitieuze ‘Life Sciences for Growth’ £ 650 million package dat in mei 2023 in de UK werd gelanceerd om economische groei in de biotech sector te stimuleren.

We zien variërende strategieën in verschillende landen maar meestal betreft het een combinatie van fiscale incentives en subsidies, zelfs in landen met een relatief laag vennootschapsbelastingtarief zoals Zwitserland en Ierland.

Wat betreft **indirecte steun** zien we overal, behalve in Ierland, een sterke toename van de steun met UK en Frankrijk als #1 en # 2. België volgt als #3 door de uitbreiding van de BV onderzoekers die ook hier voor een toename zorgt. Als we naar de marginale R&D subsidie rates kijken als proxy voor de generositeit van incentives dan verliest België terrein. Van #4 in 2018 zijn we naar #6 geëvolueerd in 2022 en moeten we Frankrijk, Spanje, Ierland, Italië en Duitsland voor ons laten.

Wat het R&D Taks Credit betreft, zien we dat in 2020, 33 van de 38 OECD landen een dergelijk systeem gebruiken.

Waar België vroeger uniek was met het stelsel van de octrooiaftrek, zijn er ondertussen 17 andere EU-landen die een vergelijkbaar systeem hebben opgezet.

Competitors are trying to further differentiate

There are many recent cases of countries increasing stimulation of investments in innovative R&D and manufacturing capabilities, as well as mechanisms to support companies to upgrade their existing facilities to be more digital and sustainable

Corporate income	Tax credit / deduction	Patent box	Grants / loans	Manufact. specific	SME specific	(Bio)pharma specific
Having a low corporate income tax attracts large companies and investments across the board	Tax credits / investment deductions are expenditure-based incentives, reducing tax liability of companies	A patent box reduces taxes on income earned from patented inventions, encouraging R&D investments	Grants and loans can encourage investments in specific projects by directly lowering the cost or offering capital on favorable terms	Fiscal and non-fiscal measures that specifically support manufacturing investments	Fiscal and non-fiscal measures that specifically support SMEs	Fiscal and non-fiscal measures that specifically support the life sciences sector
Pillar 2 (2024) Profit of LE with a combined annual turnover of at least €750 million will be taxed at a minimum rate of 15%	Tax credit - Investment in green industries (2023) Tax credit for companies investing in production of green products 	Patent box (2020) Cantonal level patent box based on OECD's guidelines, covers Swiss and foreign patents 	Umwelt Innovations programme (1979) Up to 7.5 mEUR support for eco-friendly, innovative, industrial-scale pilot projects 	"Industry 4.0" Tax credit (2016) Support for tech & digital transformation investments, which can be off-set against various type of taxes due 	Biomedical Catalyst (2021) Support SMEs to develop innovative health focused products, technologies and processes 	Grand Solutions (2014) Funding scheme with calls specific for life science, health and welfare tech translational research
Inflation Reduction Act (2022) Transferable credits are put forward within the IRA enabling acceleration of sustainability initiatives 	Knowledge development box (2018) a corporation tax rate of 6.25% to profits derived from qualifying assets 			Life Sciences Innovative Manufacturing Fund (2022) Grants for investments in manufacturing of human medicines & MedTech 	R&D tax credit (2022) SMEs can offset the R&D tax credit against payroll taxes due, stimulating monetization of the benefit 	Tax credit for drugs & vaccines (2021) Tax credit for R&D on drugs and vaccines, it can be off-set against other types of taxes

Conclusion

- Belgium is one of the countries that established a robust R&D grants and tax incentives early. Moreover, throughout the years Belgium kept on improving their R&D tax incentives. In the last 10 years, many countries have significantly improved their R&D grants and tax incentives scheme. This challenges the competitive position of Belgium
- As response to implementation of Pillar II (global minimum tax), countries are reviewing their R&D grants and tax incentives e.g. reports suggest that Swiss cantons are encouraged to apply tax incentives to ensure they remain financially competitive
- We also observed in Chapter 3 that other countries have been more successful in attracting biopharma infrastructure investments. This is in line with other countries introducing incentives to attract manufacturing and bio(pharma) specific incentives

© 2024 Deloitte BE. All rights reserved.

*note: "(yyyy)" refers to the year of deployment, or when the funding scheme was created

48

Vele nieuwe maatregelen zijn pas recent ingevoerd, waardoor het effect op de economische performantie van de biofarmasector in België nog niet weerspiegeld wordt aangezien de meeste vergelijkende datasets maar tot 2021 gaan.

Een belangrijke en niet te onderschatten dynamiek is de invoering van de minimum vennootschapsbelasting van 15% (Pillar II) door de **OESO**-landen. Deze regels zijn van toepassing op grote internationale ondernemingen met meer dan € 750 miljoen in geconsolideerde omzet. Het is de bedoeling dat deze bedrijven berekenen hoeveel effectieve belasting ze zouden moeten betalen in elke land waarin ze opereren en het verschil tussen deze effectieve belastingtarieven en de 15% minimum belasting als top up belasting betalen in het land waar ze hun hoofdzetel hebben of hun geconsolideerde omzetten laten belasten.

Dit betekent voor België dat bedrijven niet alleen geconfronteerd worden met een hogere belastingvoet maar ook met een mogelijke top-up belasting tussen hun effectieve belastingvoet en de 15%. Het competitieve voordeel dat ons land had om investeringen aan te trekken middels een aantal fiscale regimes, wordt hierdoor gedeeltelijk verkleind. Meer bepaald zal het systeem van de IID (innovatie aftrek) in haar huidige vorm, een deel van de aantrekkelijkheid verliezen voor de bedrijven die het grootste deel van hun globale innovatieactiviteiten in of via België uitvoeren.

Wat **directe** R&D ondersteuning middels subsidies voor bedrijven betreft, is die in België ten aanzien van de andere lidstaten van de Europese Unie eerder beperkt. Uitgedrukt als % van het BBP situeren we ons in de middenmoot. In absolute bedragen bekleden we de laatste plaats in de ranking van de geanalyseerde landen wat uiteraard niet hoeft te verbazen. Andere landen hebben grote bedragen aan directe steun vrijgemaakt en verlenen veel grotere grants of organiseren "calls" in specifieke strategische domeinen.

Het is dus belangrijk dat tegenover het niet-fiscale aspect in België, waarbij de "ticket size" redelijkerwijs niet kan concurreren met de budgetten van grotere lidstaten, effectieve fiscale

instrumenten noodzakelijk zijn als tegengewicht om competitief te kunnen blijven in het aantrekken van strategische investeringen.

Samenvattend kunnen we stellen dat er een duidelijke toegenomen focus is op het aantrekken van investeringen in R&D maar ook in manufacturing en het specifiek ondersteunen van kritische sectoren of onderzoeksdomeinen. Waar België zich in het verleden duidelijk positief differentieerde op dit vlak, zien we dat vele landen recent ambitieuze nieuwe ondersteuningsmaatregelen ingevoerd hebben, met modaliteiten die soms voordeliger zijn dan in België. Bovendien heeft de invoering van de 15% minimumbelasting (Pillar II) een negatief effect op de effectiviteit van de IID, een sterkhouders op vlak van fiscaal beleid. Grotere landen zoals Frankrijk en Duitsland compenseren dit door hogere directe steun, wat voor België minder voor de hand ligt.

Meer details over de internationale vergelijkingen en hun evoluties zijn te vinden in slides 36-48 van de Deloitte slide deck.

5. Welke zijn de concrete aanbevelingen om de competitiviteit van België (federaal en regionaal) te behouden en mogelijks te verbeteren voor het aantrekken van R&D en productie investeringen, rekening houdende met een effectieve en efficiënte inzet van middelen?

Concrete Observaties en Aanbevelingen

De analyses en beste praktijken uit de studie, die uitgevoerd werd door Deloitte, resulteren in **5 observaties** (zie slide 50-56 van de Deloitte slide deck) binnen de internationale fiscale en niet-fiscale concurrentiekracht van België en in directe vergelijking met prominente of opkomende landen in de biofarmaceutische sector.

Het OFI heeft haar huidige aanbevelingen afgestemd op het tijdelijk en geprioriteerd kader van de vraagstelling zonder echter het strategische kader achter de vraagstelling uit het oog te verliezen.

We hebben daarom een onderscheid gemaakt tussen een eerste groep van aanbevelingen die moeten beschouwd worden als het fundament oftewel "**must-have**" maatregelen voor de sector die rekening houden met de huidige, gangbare praktijken in de relevante OESO-landen. Het doel van deze aanbevelingen is om op korte termijn te voorkomen dat België niet wordt meegenomen door potentiële investeerders, tijdens de investeringslocatie-oefening van de "long list" naar de "short list" en die dus nu dienen aangepakt te worden. De resulterende observaties en aanbevelingen richten zich zowel op de aard van de instrumenten als op hun technische kenmerken wat betreft implementatie en effectiviteit.

De tweede cluster van aanbevelingen heeft tot uiteindelijk doel de geleidelijke invoering van een reeks **aanvullende instrumenten en variaties** tijdens de volgende legislatuur, die België in staat moeten stellen om hefboven van differentiatie te herwinnen in internationale fiscale en niet-fiscale concurrentiekracht. Hierbij hebben we rekening gehouden met:

- de realiteit van de omvang van België;
- de beperkte mogelijkheden die de financiën van de staat en de regio's bieden;
- de betere afstemming van bepaalde instrumenten op specifieke doelstellingen en belanghebbenden;
- de mogelijkheid tot geleidelijke invoering van "direct uitvoerbare" maatregelen en andere maatregelen die op een later tijdstip moeten worden overwogen;
- een evenwichtige mix tussen de middelen die worden ingezet om innovatieve en gerichte projecten aan te trekken en belangrijke strategische keerpunten;

Dit alles houdt rekening met de diversiteit van de beoogde aanvullingen, die afhankelijk zal zijn van de instrumenten, of het nu gaat om prestaties in termen van inputs (meer onderzoekers, hogere R&D-uitgaven) of outputs (toegevoegde waarde verhogen, handelsbalans verbeteren, meer export...).

Tot slot houden de observaties en aanbevelingen van het OFI rekening met de huidige internationale context van de implementatie van de 15% minimumbelasting (Pillar II).

Aanbevelingen : “must have” maatregelen voor de sector – Korte termijn

Deze aanbevelingen hebben betrekking op het “finetunen” van maatregelen om een vergelijkbaar en effectief niveau van internationale fiscale en niet-fiscale concurrentiekracht te bereiken als andere relevante landen. Ze zijn direct uitvoerbaar en gebaseerd op bestaande maatregelen waarvan de gevolgen voor de financiën van de staat – indien deze er zijn – al zijn geïntegreerd in de huidige begroting.

- 1- **R&D Investeringsaftrek/belastingkrediet** waarvan de huidige status niet langer die van de meest relevante OESO-praktijken weerspiegelt.

Belastingkredieten van verschillende types zijn één van de meest voorkomende instrumenten geworden binnen OESO. Er bestaan talloze varianten, inclusief twee mogelijke alternatieven in België. Sommige van de maatregelen in andere landen zijn vergelijkbaar met de bestaande instrumenten in België, maar veel regimes hebben meer gunstige aspecten, zowel qua reikwijdte als qua intensiteit van de geboden ondersteuning.

Aanbeveling:

- Consolideer het bestaande regime (in zijn 2 uitvoeringsvarianten) door het technisch compatibel te maken met de minimum vennootschapsbelasting. De verkorting van de terugbetalingsperiode van het krediet van 5 naar 4 jaar voldoet theoretisch aan dit doel en is enkele maanden geleden in België ingevoerd.

- Momenteel zijn de investeringen inzake onderzoek en ontwikkeling (O&O) onderworpen aan milieuvorwaarden. De bedrijven worden in het kader van de Green Deal sowieso verplicht om meer duurzaam en milieuvriendelijk te werken en hierover te rapporteren. Het aantonen van het positief effect op het milieu van nieuwe producten, technologieën en procedés die binnen een O&O afdeling zijn ontwikkeld, voegt alleen maar meer administratieve lasten toe voor de bedrijven en de administratie met zeer weinig toegevoegd waarde. Wij stellen voor om de verplichting voor het jaarlijks aanvragen van nieuw milieuattest bij de regionale overheden te herzien.

2. Korting op de bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers (BV onderzoekers): regelgevingskader moet worden verfijnd met oog op juridische zekerheid en redelijke administratieve lasten.

Ook dit regime wordt veel gebruikt door een breed scala aan actoren in het ecosysteem (publiek/privaat van alle groottes) en heeft een rechtstreeks effect op de hoge arbeidskosten terwijl het tegelijkertijd het aantal directe onderzoeksbanen bevordert. De regelgeving van het regime vereist echter een reeks technische aanpassingen om een juridisch robuuster regime te bieden en een redelijke balans te vinden tussen de documentatievereisten, die effectieve controle mogelijk maken, en de informatie die noodzakelijke is om de korting correct toe te kennen. In het bijzonder geldt dit voor kleine of grote actoren die structureel en zeer intensief bezig zijn met R&D-werk.

Aanbeveling:

- Verduidelijk in de wetgeving de vereisten om in aanmerking te komen voor dit regime.
- Zorg voor simplificatie van de administratie die nodig is voor bedrijven om de correcte naleving van dit regime te documenteren en om de kwalificerende R&D-voorwaarden en de bijbehorende meldingsprocessen nauwkeurig af te bakenen. We vragen uitdrukkelijke aandacht voor onze sector die een business model heeft dat specifiek is opgebouwd rondom R&D.

3. Innovation Income Deduction (IID)

Dit regime is in het verleden essentieel gebleken in het Belgische arsenaal van steunmaatregelen. Door de invoering van de 15% minimumbelasting (Pillar II) wordt de effectiviteit van het regime echter gedeeltelijk geneutraliseerd. Daarom dient het aangepast te worden om de effectiviteit te verzoenen met dit minimum fiscaal kader voor grote multinationale bedrijven.

Sinds de wijziging in het regelgevingskader van het regime, om te voldoen aan de eisen die door de OESO in het kader van BEPS zijn opgelegd, is het niveau van ondersteuning dat door de nieuwe maatregel wordt geboden ten opzichte van de vroegere octrooiaftek al drastisch afgenomen voor de farmaceutische bedrijven vanaf 2021. De overgang naar de aftrek voor innovatie-inkomsten (IID) wordt tevens gekenmerkt door een toename van sectoren die gebruik maken van het regime. Het gaat hier om sectoren die ook met een variërende dynamiek en duur van hun innovatiecycli te maken hebben.

In het geval dat het regime zou leiden tot een effectieve vennootschapsbelastingtarief onder de minimum 15%, zal de toepassing van de Pillar II-regels resulteren in een top-up belasting voor de bedrijven wat een feitelijk verlies betekent van een deel van de steun. Dit heeft een rechtstreeks gevolg op de doelmatigheid van het regime en dus op de mogelijkheid om nieuwe investeringen en daaraan gerelateerde globale innovatie-inkomsten te verankeren en aan te trekken.

Aanbeveling:

Pas het regime tijdens deze wetgevingsperiode technisch aan om te voorzien in de mogelijkheid tot een gedeeltelijke aftrek tot op het niveau van het benodigde effectieve belastingtarief met overdracht van het overige niet-afgetrokken gedeelte naar een niet-terug betaalbaar en voorwaarts verrekenbaar belastingkrediet. Deze aanpassing kan volledig conform de Pillar II-interpretatieregels gebeuren en heeft geen impact op de gebudgetteerde inkomsten gelieerd aan de minimumbelasting.

4. Het concurrentiële nadeel in **de "ticket grootte" van directe steun** en financieringsbronnen voor de sector.

De beperking van niet-fiscale instrumenten als gevolg van de omvang van het land en de geregionaliseerde bevoegdheden van bepaalde ondersteuningsinstrumenten toont de niet-concurrentiële aard van België in vergelijking met landen binnen het onderzoekskader.

Aanbeveling :

- Op korte termijn kan er nagedacht worden over het brengen van meer focus in de subsidies of het organiseren van "calls" om specifieke onderzoeks- of technologische domeinen extra te ondersteunen.

Aanbevelingen : Geleidelijk in te voeren aanvullende instrumenten en variaties op bestaande regimes – Middellange Termijn

Gebaseerd op de observaties en beste praktijken van de studie van Deloitte, geleidelijk uitvoerbaar tijdens de volgende regering, waarbij de gedetailleerde uitwerking en het effect van sommige maatregelen toekomstige analyse, raadpleging en begrotingsuitvoering vereisen.

1 R&D Investeringsaftrek/belastingkrediet

Aanbeveling :

- In de toekomst zal het nodig zijn om de internationale concurrentiekracht van het brede belastingkredietinstrument opnieuw te beoordelen, geïnspireerd door de beste praktijken uit de studie om zeker te zijn dat het regime toekomstbestendig is.

- *Een aantal voorbeelden:*
  - Onderzoek gerichte opties om het percentage van het regime te verhogen (tot 30%) - ofwel voor de specifieke sector of voor een selectie van sleutelsectoren in de economie - in lijn met bestaande buitenlandse praktijken waarbij het toepasselijke ondersteuningspercentage het Belgische tarief overstijgt.
  - Overweeg de flexibiliteit en effectiviteit van het toepassen van belastingkredieten door mogelijke compensaties. Dit voor alle of een deel van andere soorten belastingen te compenseren en om het tijds karakter van het ontvangen krediet te verbeteren (QRTC).
  - Tenslotte staan sommige landen een breder scala aan toelaatbare uitgaven toe. Deze laatste optie moet doelgericht worden overwogen en in samenhang met concrete doelstellingen en de budgettaire implicatie ervan, om het bestaande systeem op lange termijn niet in gevaar te brengen.

2 Ondersteuning voor **biofarmaceutische productie** is momenteel beperkt in België.

De mogelijkheden voor investeringssteun in productiecapaciteit voor de sector zijn eerder beperkt in België. Dit terwijl andere landen concrete doelstellingen hebben voor de verplaatsing en uitbreiding van dergelijke activiteiten door aanzienlijke middelen toe te wijzen (via directe steun, nationale aanbestedingen, Europese instrumenten zoals IPCEI, openbare subsidieprogramma's...). Hoewel de kwestie speciale aandacht vereist met betrekking tot de compatibiliteit met de regelgeving inzake staatssteun in Europa, benadrukt de studie voorbeelden van beste praktijken waarbij landen die de biofarmaceutische sector prioriteit geven al gevestigde ondersteuningsmechanismen hebben.

Aanbeveling :

- Gezien de initiatieven die al door verschillende landen, actief in de biofarmaceutische sector zijn genomen (Frankrijk, VK, VS...) en de aanzienlijke gereserveerde bedragen aan steun, verspreid over de jaren 2023 en daarna, om dergelijke investeringen aan te trekken, zou het raadzaam zijn om in de volgende wetgevingsperiode te onderzoeken, op basis van innovatieve en strategische criteria die nog moeten worden vastgesteld, wat de mogelijkheden zijn van directe steun of fiscale maatregelen die internationaal kunnen concurreren. Dit specifiek gericht op het stimuleren van investeringen in innovatieve productiefaciliteiten.
- Daarbij dient ook het stimuleren van re-skilling van werknemers in productieomgeving in het kader van de digitale shift, alsook het stimuleren van verankering van R&D activiteiten van start-ups en SME's in beschouwing genomen te worden.
- Overweeg het invoeren van een Qualified Refundable Tax Credit (QRTC) voor hoogtechnologische investeringen in productie.
- Overweeg de invoering van een bijkomende lastenverlaging bij productie van hoogtechnologische producten (producten vastgelegd bij KB). De vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing zou enkel kunnen gelden voor werknemers in ploegen- en of nachtarbeid die tewerkgesteld zijn in de productie van hoogtechnologische producten.

3. Het concurrentiële nadeel in de "**ticketgrootte**" van directe steun en financieringsbronnen voor de sector.

Aanbeveling :

Om het effect op investeringsbeslissingen te maximaliseren en rekening houdend met de beperkte beschikbaarheid van directe publieke financieringsbronnen, zou het interessant zijn om in de volgende wetgevingsperiode te overwegen welk type actoren en activiteiten via dit soort instrument actief moeten worden ondersteund. Specifiek zou een meer gerichte toewijzing van deze financiering aan actoren of projecten die bijzonder gevoelig zijn voor het directe effect van de steun, evenals een selectie van specifieke innovatieve projecten waarbij het niveau van toegankelijke steun in absolute waarde een significant deel van de totale investeringswaarde vertegenwoordigt, de effectiviteit van de beschikbare middelen kunnen vergroten. Dit is van toepassing op R&D- en productieprojecten voor zowel individuele entiteiten als samenwerkingsverbanden en kan worden gecombineerd met flexibele financieringsbronnen (zoals FPIM) waarbij de terugbetalingsperiodes en rentetarieven rekening kunnen houden met de spillovereffecten op het ecosysteem van het project als onderdeel van het verwachte rendement op investeringen. Dit type maatregelen zouden in het bijzonder de start-ups en SME's ten goede komen.

Opgvolging

De bevindingen en aanbevelingen van dit rapport zullen in eerste instantie teruggekoppeld worden aan de kabinetten van Minister van Peteghem, Premier De Croo en de Werkgroep Incentives van het R&D Bioplatform alsook aan de federale Minister van Economische Zaken, Dhr. Dermagne, die bevoegd is voor het OFI.

Bijlage 1:

Over het Observatorium

Het Observatorium voor de farmaceutische industrie (hierna OFI) werd opgericht bij koninklijk besluit van 25 mei 2018 bij de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie, met als opdracht het analyseren, evalueren en formuleren van aanbevelingen met betrekking tot de concurrentiepositie van de Belgische farmaceutische sector.

Opdracht

Het Observatorium voor de farmaceutische industrie is belast met:

- het verzamelen of laten verzamelen van gegevens die relevant zijn voor de bedoelde analyses;
- het valideren van de gekozen methodologie en de gegevens die nodig zijn om de analyses uit te voeren;
- het uitvoeren of laten uitvoeren van de gegevensanalyse volgens de vastgestelde methodologie;
- het evalueren van de resultaten van de analyse en het maken van een internationale vergelijking;
- het formuleren van aanbevelingen met betrekking tot de concurrentiepositie van de Belgische farmaceutische sector;
- het bepalen welke elementen openbaar mogen worden gemaakt;
- het rapporteren van de resultaten van de werkzaamheden aan de minister bevoegd voor Economie.

Het Observatorium organiseert de analysecyclus ten minste om de twee jaar.

Leden – Algemeen en specifiek voor deze opdracht

Het Observatorium voor de farmaceutische industrie bestaat uit zestien leden benoemd door de minister bevoegd voor Economie:

- de voorzitter van het Observatorium voor de farmaceutische industrie – *Sonja Willems*;
- de vertegenwoordigers van de farmaceutische sector uit ondernemingen van de Health Science & Technology groep - *Marleen Hoebus (J&J)* - *Cristelle Noirhomme (GSK)*- *Charline Desmecht (UCB)*;
- de vertegenwoordigers van de farmaceutische sector van de organisatie pharma.be – *Caroline Ven en Geert Steurs*;
- de vertegenwoordiger van het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten -*Erik Everaert* ;
- de vertegenwoordiger van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering – *Francis Arickx*;
- de vertegenwoordiger van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu - *Annick Poncé*;

- de vertegenwoordiger van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie - *Renaat Schrooten*;
- de vertegenwoordiger van de FOD Financiën – *Bart Adams*;
- de vertegenwoordiger van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking - *Valérie Cuvelier*;
- de vertegenwoordiger van het Federaal Planbureau - *Bernadette Biatour*;
- de vertegenwoordiger van de Nationale Bank van België – *Celine Piton*;
- de vertegenwoordiger van de academische wereld gespecialiseerd in macro-economie - *Leo Sleuwaegen*;
- de vertegenwoordiger van de academische wereld gespecialiseerd in fiscaliteit - *Ward Matteredne*;
- de vertegenwoordiger van de academische wereld gespecialiseerd in farmaceutische ontwikkeling en/of innovatie- *Reinhilde Veugelers*.
- als waarnemer : de vertegenwoordiger van de farmaceutische sector van de organisatie bio.be/essencia – *Frédéric Druck*

Bijlage 2 :

Fiscal and financial competitiveness of Belgium in attracting Biopharma investments

Deloitte, February 2024